

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

จากอดีตถึงปัจจุบัน การท่องเที่ยวเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างรายได้ ประชาชาติ กล่าวคือ เป็นแหล่งที่มาของรายได้เข้าประเทศในรูปแบบของเงินตราสกุลต่าง ๆ ที่ได้จากการประกอบธุรกิจ และการบริการทางการท่องเที่ยว ในช่วงเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมา การเติบโตของการท่องเที่ยวไทยได้สร้างโอกาสในการทำงาน ทั้งในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง และยังช่วยให้เกิดการกระจายรายได้ในขอบเขตที่กว้างขวาง และทั่วถึง การท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่สร้างรายได้และเงินตราเข้าประเทศเป็นจำนวนมหาศาล เป็นอันดับ 1 และ 2 ของประเทศ และเกือบทั้งหมด ถือเป็นรายได้ที่แท้จริงของประเทศ เป็นเม็ดเงินที่ตกถึงประชาชนและผู้ประกอบการ โดยตลอด 2 ทศวรรษที่ผ่านมา รายได้จากการท่องเที่ยว เป็นเพียงรายได้เดียวที่ช่วยชดเชยไม่ให้ไทยขาดดุลบัญชีเดินสะพัด (นงนุช สิงหเดชะ, 2548, หน้า 6) ซึ่งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเองก็เห็นถึงความสำคัญที่เกิดขึ้น จึงได้จัดทำ แผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงฯ ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว และกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยคาดหวังว่าจะให้การท่องเที่ยวเป็นกลไกหลักในการกระจายรายได้ และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน จากแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 2547 – 2551 ที่ได้มีการกำหนด เป้าหมายเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เป็น 20 ล้านคน หรือเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว ไม่น้อยกว่า 7 แสนล้านบาท ภายใน ปี พ.ศ.2551 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, มปป.) นั้น ประกอบกับการที่ประเทศไทยได้ถูกกำหนดให้พัฒนา เพื่อเป็น “ศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย” และติดต่อธุรกิจในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และแหลมอินโดจีน โดยเป็นศูนย์บริการทางการบิน และการคมนาคมขนส่ง อันทำให้กิจการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ภัตตาคาร แหล่งบันเทิง ที่อยู่อาศัย ได้รับประโยชน์จากการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไปด้วย (ทับทิม วงศ์ประยูร, 2542, หน้า 223)

จากยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวดังกล่าว ได้ทำให้หน่วยงานในระดับจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทั้งหลาย ต่างกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริม การท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์ของจังหวัด ซึ่งบางจังหวัดมีความโดดเด่นตามธรรมชาติ บางจังหวัด

มีความโดดเด่นในด้านวัฒนธรรม สิ่งปลูกสร้างทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ภูมิปัญญา รวมทั้ง จังหวัดที่มีแหล่งโบราณสถานที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี โดยเฉพาะจังหวัดที่เป็นเมืองเก่า อย่างเช่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งมีแหล่งโบราณสถานที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกจากองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก คือ อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร

อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการพิจารณาเป็นมรดกโลก เมื่อ พ.ศ.2534 เหตุผลตามเกณฑ์การพิจารณา คือ เป็นตัวแทนซึ่งแสดงผลงานชิ้นเอกที่จัดทำขึ้นด้วยการสร้างสรรค์อันฉลาด และเป็นสิ่งที่ยืนยงถึงหลักฐานของวัฒนธรรม หรืออารยธรรมที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน หรือว่าที่สาบสูญไปแล้ว โดยมีความเป็นเยี่ยมในการเลือกสรรทำเลที่ตั้ง มีการออกแบบผังเมืองอย่างเหมาะสม อาคารโบราณสถานมีลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ทางด้านกายภาพด้านประวัติศาสตร์และอารยธรรม อันทำให้อุทยานประวัติศาสตร์แห่งนี้ จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่ได้รับความนิยมมากที่สุดแห่งหนึ่งของไทย (สถาบันอยุธยาศึกษา, 2551) อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ทั้งหมด 1,810 ไร่ ตั้งอยู่ที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดตั้งเป็นอุทยานประวัติศาสตร์มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2519 ทั้งนี้ กรุงศรีอยุธยา เป็นอดีตราชธานีของราชอาณาจักรไทย ในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19 – 23 เป็นระยะเวลาอันยาวนานถึง 417 ปี ช่วงเวลาอันยาวนานนี้ กรุงศรีอยุธยาได้สร้างสรรค์ผลงานทางสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม และหล่อหลอมขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม อันเป็นเอกลักษณ์ความเป็นไทยตกทอดมาจวบจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นต้นแบบของกรุงเทพมหานครอีกด้วย องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) จึงประกาศให้อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็นมรดกโลก ด้วยเหตุนี้ถือได้ว่า อยุธยา เป็นจังหวัดที่มีต้นทุนการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โบราณสถานที่สำคัญ มีตราสินค้าที่ติดระดับโลกที่ทางจังหวัดสามารถใช้ในการบริหารจัดการทางการท่องเที่ยวให้เกิดศักยภาพกับทางจังหวัด และชุมชนในจังหวัด เพื่อก่อให้เกิดรายได้ ความเป็นอยู่ที่ดี มีความเข้มแข็งได้อย่างดี โดยปีหนึ่ง ๆ มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเพื่อสัมผัสชื่นชมกับความเป็นมรดกโลกจำนวนนับล้านคน

สำหรับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก พ.ศ.2534 เช่นกัน ภายใต้ชื่อว่า "เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัย

และเมืองบริวาร" (Historical Town of Sukhothai and Associated Historical Towns) อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีความสำคัญมาก เพราะสุโขทัยเคยเป็นเมืองหลวงเก่าแก่ของประเทศไทยมาก่อน เป็นเมืองที่มีความเก่าแก่มานานนับ 700 ปี มีหลักฐานที่ปรากฏแสดงให้เห็นถึงผลงานทางสถาปัตยกรรมที่โดดเด่น เป็นตัวแทนของศิลปกรรมไทยยุคแรก และเป็นต้นกำเนิดของการสร้างประเทศ มีหลักฐานที่แสดงถึงการตั้งรกรากของชนชาติไทย เป็นแหล่งที่มีวัฒนธรรมเจริญงอกงามสูงสุดในเวลานั้น (สำนักศิลปากรที่ 14 กรมศิลปากร, 2551) ส่วนศรีสัชนาลัยมีความสำคัญเนื่องจากเคยเป็นเมืองศูนย์กลางทางการเมืองก่อนสุโขทัย เดิมเรียกว่า เมืองเชลียง แล้วจึงเปลี่ยนชื่อเป็น ศรีสัชนาลัย การแสดงความเก่าแก่ของการเป็นชนชาติของไทยในสมัยนั้น ไม่ได้มีอาณาบริเวณเฉพาะสุโขทัยและศรีสัชนาลัยเท่านั้น แต่การเจริญรุ่งเรืองทั้งศิลปวัฒนธรรม อารยธรรม การเมืองการปกครอง และการค้าขายได้ขยายครอบคลุมพื้นที่ไปยังเมืองอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียง อย่างพิษณุโลก กำแพงเพชรด้วย กำแพงเพชร ถือเป็นเมืองบริวารสำคัญอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ จังหวัดสุโขทัยได้มีการจัดทำแผนแม่บทอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย และกำแพงเพชร ภายใต้กรอบแนวคิด "ร้อยสร้อยสังวาลมรดกโลกทั้ง 3 แห่ง เข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็น Great Civilization ของกลุ่มคลัสเตอร์อุทยานประวัติศาสตร์มรดกโลก" โดยมุ่งเน้นการสร้างความสะดวก ทั้งด้านคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ผ่านกระบวนการบริหารจัดการที่เหมาะสม เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชนในพื้นที่ และการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, หน้า 83 – 84) จากการพัฒนาพื้นที่อุทยานฯ ตามข้อกำหนดมรดกโลก ทำให้แต่ละปีมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้าเที่ยวชมนับล้านคนเช่นเดียวกับเมืองอยุธยา

สถานที่ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ทั้งอยุธยา สุโขทัย ศรีสัชนาลัย และกำแพงเพชร มองในแง่การท่องเที่ยว ถือได้ว่า มีตราสินค้าในระดับโลกที่สามารถใช้เป็นตัวหนุนในการบริหารจัดการเพื่อเกิดประโยชน์โดยรวม แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้ก็อาจถูกถดถอยได้เช่นกัน หากการบริหารจัดการไม่ดี ทำให้มีสถานะเสื่อมโทรม – แปรเปลี่ยนไปจากเกณฑ์ที่วางไว้ โดยสถานที่เหล่านี้ จะได้รับติดตามประเมินทุก ๆ 3 ปี หากผลการประเมิน พบว่า การบริหารจัดการพื้นที่ และทรัพยากรอันทรงคุณค่า ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ก็เป็นสิ่งที่คณะกรรมการสามารถดำเนินการถดถอยได้ แต่หากทางจังหวัดที่โบราณสถานได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ทั้งของจังหวัดอยุธยา และกลุ่มคลัสเตอร์อุทยานประวัติศาสตร์มรดกโลก อันได้แก่ จังหวัดสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย และจังหวัดกำแพงเพชร มีการจัดการที่ดี

“มรดกโลก” ก็เปรียบเหมือนเป็น Brand Name ให้กับจังหวัด สามารถใช้ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่เกิดประสิทธิภาพ สามารถใช้ทรัพยากรหรือแหล่งทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสืบไป

การบริหารจัดการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนในการดำรงรักษาอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร เพื่อรองรับความต้องการในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ จำเป็นต้องใช้ศักยภาพในการบริหารที่ได้รับความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าการเป็นมรดกโลก เพื่อสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกของยูเนสโก นอกจากนั้น จะต้องเป็นการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดรายได้ที่ลงสู่ผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

ด้วยเหตุนี้ ทำให้ผู้วิจัยเกิดประเด็นคำถามการวิจัยว่า การบริหารจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลก อยุธยา สุโขทัย – ศรีสัชนาลัย และกำแพงเพชร มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวหรือไม่ และพื้นที่มรดกโลกมีศักยภาพในการบริหารจัดการแหล่งเพื่อการท่องเที่ยวอย่างไร ประชาชนหรือชุมชนที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารมากน้อยแค่ไหน ตลอดจนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่มรดกโลกมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร มีแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการดำรงฐานะการเป็น “มรดกโลก” กับการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นมีความยั่งยืนสืบไปควรเป็นอย่างไร ซึ่งนำไปสู่วัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์

งานวิจัยฉบับนี้ มีประเด็นในการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก และเพื่อตอบใจพทย์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงานวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษา และค้นหาศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร

2. เพื่อวิเคราะห์ และศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร

3. เพื่อศึกษา และวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร

4. เพื่อวิเคราะห์ และศึกษาเกี่ยวกับมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในจังหวัดแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร

5. เพื่อค้นหาแนวทาง และข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก

จากวัตถุประสงค์ในการศึกษา ทำให้คณะผู้วิจัยนำมากำหนดกรอบแนวคิดของแผนงานวิจัยนี้ ซึ่งประกอบด้วยโครงการย่อย 4 โครงการ กล่าวคือ

โครงการที่ 1 เป็นการศึกษาค้นคว้าศักยภาพของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก กรณีอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา สุโขทัย – ศรีสัชนาลัย และกำแพงเพชร เพื่อพิจารณาการจัดการแหล่งว่าเป็นอย่างไร มีจุดอ่อน จุดแข็งตรงไหน ปัญหา มีอะไรบ้าง และเพื่อให้การจัดการเป็นไปตามแนวทางของ UNESCO และการจัดการที่นำไปสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริง ชุมชนในพื้นที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ ดังนั้น อีกโครงการในแผนงานวิจัย ก็คือ

โครงการที่ 2 เป็นการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร เพื่อวิเคราะห์ และศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งว่าพื้นที่มรดกโลกเป็นอย่างไร และจะทำอย่างไรให้การจัดการนำไปสู่การท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืน

นอกจากการศึกษาในโครงการ 1 และ 2 แล้ว การจัดการจะเกิดศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง จำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสนใจในการศึกษาพฤติกรรมของลูกค้า หรือนักท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นผู้ใช้บริการแหล่งโดยตรง ถึงความต้องการ และพฤติกรรมว่า เป็นอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับรูปแบบการจัดการให้มีความสอดคล้อง และเป็นที่ยังพอใจกับลูกค้า หรือนักท่องเที่ยวให้มากที่สุด ดังนั้น แผนงานวิจัยฉบับนี้ จึงได้ทำการศึกษาในโครงการที่ 3

โครงการที่ 3 เป็นโครงการที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกกรณีอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร

อย่างไรก็ตาม การจัดการท่องเที่ยว จะเกิดศักยภาพ ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องค้นหามูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ตลอดจน โครงสร้างของธุรกิจในพื้นที่นั้น ๆ ว่าเป็นอย่างไร เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาการบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลของการใช้ทรัพยากร และโครงสร้างในการจัดการที่เหมาะสม ด้วยเหตุนี้ แผนงานวิจัยฉบับนี้ จึงมีการศึกษาในโครงการที่ 4

โครงการที่ 4 เป็นการศึกษามูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวภายในจังหวัดอยุธยา สุโขทัย และจังหวัดกำแพงเพชร

จากการศึกษาข้อมูลทั้ง 4 โครงการ เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ หาแนวทาง และเสนอแนะการพัฒนา เพื่อให้เกิดศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่นำไปสู่ความยั่งยืน ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ของข้อมูลดังแสดงตามกรอบแนวคิดในแผนงานวิจัย

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตในการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ มีขอบข่ายการศึกษาครอบคลุมพื้นที่ซึ่งเป็นเมืองมรดกโลกอยุธยา สุโขทัย – ศรีสัชนาลัย และกำแพงเพชร โดยกำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเนื้อหาที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ศักยภาพการจัดการแหล่งซึ่งเป็นพื้นที่มรดกโลก
- 1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการมรดกโลก
- 1.3 พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลก
- 1.4 การศึกษามูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัด

ที่เป็นพื้นที่มรดกโลก

- 1.5 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว

2. ขอบเขตด้านระยะเวลา

1 พฤศจิกายน 2552 – 30 พฤศจิกายน 2553

3. ขอบเขตด้านประชากรและพื้นที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยจากประชากร และกลุ่มตัวอย่าง เขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี สุโขทัย – ศรีสะเกษ และพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร

นิยามศัพท์

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางโดยมีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น เพื่อเรียนรู้ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ความเพลิดเพลิน พักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น โดยในการเดินทางนั้น ได้ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่เดินทางกับธุรกิจและบริการต่าง ๆ

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ ในแหล่งธรรมชาติ และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

เมืองมรดกโลก หมายถึง สถานที่ซึ่งมีคุณค่าสูงส่งอันประมาณค่ามิได้ และจะหาสถานที่อื่นใดมาแทนที่มิได้ คุณค่าอันยิ่งยวดนี้มีได้เป็นเพียงของชาติใดชาติหนึ่ง แต่เป็นของมนุษยชาติทั้งปวง ความเสื่อมสูญของแหล่งมรดกโลกแห่งใดก็ตาม เท่ากับความยากจนเสื่อมโทรมของประชาชนทั้งโลก แหล่งมรดกโลก จึงเป็นสถานที่ที่ต้องได้รับการปกป้องดูแลเป็นพิเศษเพื่อต่อต้านกับภัยทุกประการที่จะมาคุกคาม

การจัดการ หมายถึง แนวทาง หรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการปฏิบัติภารกิจให้สามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ (ธงชัย สันติวงษ์, 2540)

การจัดการท่องเที่ยว มีความหมายใกล้เคียงกับการจัดการ กล่าวคือ การจัดการท่องเที่ยว หมายถึง แนวทาง วิธีการ ดูแล ปฏิบัติต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อให้ไม่ถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยว

ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว หมายถึง ชีตความสามารถ หรือความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงานทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับมรดกโลก ทั้งด้านการบริหารพื้นที่หรือแหล่ง ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวข้อง ด้านการตอบสนองความต้องการ และการมองพฤติกรรมของลูกค้า รวมทั้ง การจัดการที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มกับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

งานชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ในการจัดการท่องเที่ยวมรดกโลก ดังนี้

ความคาดหวังถึงประโยชน์ที่จะได้รับ	วิธีการ / แนวทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์	หน่วยงานที่ใช้ประโยชน์
แก้ปัญหาในการดำเนินงานของหน่วยงานที่ทำวิจัย	นำ เ ส น อ อ ง ค์ ค ว า ม ร ู้ และข้อเสนอแนะทางวิชาการเพื่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกอย่างยั่งยืน	- จังหวัดอยุธยาและสุโขทัย - กองโบราณคดี - กรมธนรักษ์ - อุทยานประวัติศาสตร์ ฯลฯ
เป็นองค์ความรู้ในการวิจัยต่อไป	- นำเสนอรายงานการวิจัยในรูปผลงานวิชาการ - จัดทำบทความเผยแพร่สู่สาธารณะในวารสารวิชาการ	สถาบันการศึกษาและองค์กรที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

ความคาดหวังถึงประโยชน์ที่จะได้รับ	วิธีการ / แนวทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์	หน่วยงานที่ใช้ประโยชน์
บริการความรู้แก่ประชาชน	สร้างเครือข่ายร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำความเข้าใจ และให้ความรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมและความสำคัญในการเป็นมรดกโลก	- จังหวัด - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ทั้ง อบจ. อบต. เทศบาล) - สภาวัฒนธรรมจังหวัดและอำเภอ
บริการความรู้แก่ภาคธุรกิจ	นำเสนอผลงานวิจัยและองค์ความรู้ผ่านเครือข่ายสภาอุตสาหกรรมจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การท่องเที่ยวเขต และสถาบันการศึกษาในรูปแบบการสัมมนา แลกเปลี่ยน รวมทั้ง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ	องค์กรธุรกิจที่เกี่ยวข้องทุกประเภท ทุกรูปแบบ
นำไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์	เสนอข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการของลูกค้าในรูปแบบต่าง ๆ ให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ เพื่อปรับรูปแบบการให้บริการเป็นรูปธรรมในเชิงพาณิชย์	องค์กรธุรกิจทุกรูปแบบ
เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต	รณรงค์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงรูปแบบการบริหารจัดการที่จะนำไปสู่ความยั่งยืน	ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง